

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔๘/๒๕๕๘

วันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้า

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้า เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๖๒ ซึ่งเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) สรุปข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบได้ดังนี้

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้แจ้งการจัดตั้งพรรคเกษตรก้าวหน้า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๔ เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ และพรรคเกษตรก้าวหน้าได้รับการสนับสนุนเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง เพื่อยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๒

พรรคเกษตรก้าวหน้าได้รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ตามแบบที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดพร้อมด้วยหลักฐานการใช้จ่ายเงินประกอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปีดังกล่าว ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๒ สรุปว่า มีการใช้จ่ายเงินเป็นไป

ตามที่ได้รับทราบการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามแผนงานโครงการที่พรรคเกษตรก้าวหน้าแจ้งขอรับการสนับสนุน โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับรายงานปี ๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๕ และได้รับรายงานปี ๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๖

คณะทำงานตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้รายงานผลการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ โดยมีข้อสังเกตว่า พรรคเกษตรก้าวหน้าจะต้องชี้แจงหรือส่งเอกสารเพิ่มเติม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีหนังสือลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๕ ให้พรรคเกษตรก้าวหน้าดำเนินการดังนี้

๑. ชี้แจงกรณีหลักฐานการใช้จ่ายเงินค่าจัดพิมพ์เอกสารต่าง ๆ ของปี ๒๕๔๔ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นการใช้จ่ายเงินข้ามปีที่ได้รับทราบการสนับสนุน

๒. ให้ส่งหลักฐานการใช้จ่ายเงินเพิ่มเติม ในโครงการจัดหาสมาชิกเพิ่มโดยสาขาพรรค ดังนี้

๒.๑ หลักฐานการใช้จ่ายเงินค่าจัดพิมพ์แผ่นพับ จำนวน ๔๖,๓๐๐ บาท

๒.๒ ค่าจัดพิมพ์บัตร จำนวน ๓๖,๐๐๐ บาท

พรรคเกษตรก้าวหน้ามีหนังสือลงวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๔๖ ชี้แจงว่า กรณีหลักฐานการใช้จ่ายเงินลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๕ นั้น การส่งพิมพ์และการจ่ายเงินอยู่ในปีที่พรรคได้รับงบประมาณปี ๒๕๔๔ แต่พรรคไม่ได้เรียกใบเสร็จรับเงินจากโรงพิมพ์ปริสสิการพิมพ์ในปี ๒๕๔๔ เมื่อถึงสิ้นปีพรรคเกษตรก้าวหน้าปิดบัญชีงบดุลและทางสำนักงานผู้ตรวจสอบบัญชีงบดุลได้แนะนำให้พรรคเกษตรก้าวหน้าไปเรียกเอาใบเสร็จรับเงินจึงได้เรียกใบเสร็จจากโรงพิมพ์ปริสสิการพิมพ์ในวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๕ ซึ่งทางโรงพิมพ์ไม่สามารถออกใบเสร็จย้อนหลังให้ได้จึงต้องลงวันที่ดังกล่าว

เมื่อพรรคเกษตรก้าวหน้าได้ชี้แจงและส่งเอกสารเพิ่มเติม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบแล้ว พบว่า พรรคเกษตรก้าวหน้าจะต้องส่งคืนเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามโครงการจัดหาสมาชิกเพิ่มเป็นจำนวน ๘๒,๓๐๐ บาท เนื่องจากไม่มีหลักฐานการจ่ายเงิน ส่วนการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ อยู่ระหว่างการตรวจสอบของคณะทำงานตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕

นายสนม วงศ์อินทร์อยู่ รักษาการเลขาธิการพรรคเกษตรก้าวหน้า ได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๖ ถึงนายทะเบียนพรรคการเมือง ขอให้ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินที่ได้รับทราบการสนับสนุน

จากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองของพรรคเกษตรก้าวหน้าที่ตนเป็นกรรมการบริหารพรรคอยู่ด้วย สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงเสนอให้ประธานกรรมการการเลือกตั้ง (นายทะเบียนพรรคการเมือง) พิจารณาแต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมือง และต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีคำสั่งลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๖ แต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบการใช้จ่ายเงินที่ได้รับ การสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองของพรรคเกษตรก้าวหน้า

คณะทำงานตรวจสอบการใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองของพรรคเกษตรก้าวหน้าได้รวบรวมแผนงาน โครงการต่าง ๆ ที่พรรคเกษตรก้าวหน้าได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง รวมทั้งรายงานการใช้จ่ายเงินที่พรรคเกษตรก้าวหน้ารายงาน การดำเนินการในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยได้ดำเนินการตรวจสอบบัญชี และทรัพย์สินของสำนักงานใหญ่และสาขาพรรคเกษตรก้าวหน้ารวมทั้งเอกสารหลักฐานการจ่ายเงิน สรุปผลการตรวจสอบได้ดังนี้

๑. พรรคเกษตรก้าวหน้ามีโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามแผนงานและโครงการประจำปี ๒๕๔๔ และปี ๒๕๔๕ โดยมีโครงการที่มีปัญหาต้องดำเนินการตรวจสอบดังนี้

๑.๑ โครงการปี ๒๕๔๔ จำนวน ๕ โครงการ ได้แก่

(๑) โครงการอบรมสัมมนาเพื่อหาสมาชิกเพิ่ม

- ค่าพิมพ์หนังสือ กลยุทธ์การหาสมาชิกเพิ่ม ๑๐,๐๐๐ บาท
- ค่าพิมพ์หนังสือ พรรคเกษตรก้าวหน้าคือเส้นทางสุดท้าย ๑๐,๐๐๐ บาท

(๒) โครงการจัดหาสมาชิกเพิ่มโดยสาขาพรรค

- ค่าพิมพ์แผ่นพับ ๔๖,๗๐๐ บาท
- ค่าพิมพ์บัตรสมาชิก ๓๖,๐๐๐ บาท
- ค่าพิมพ์ใบสมัครสมาชิก ๔๒,๐๐๕ บาท

(๓) โครงการจัดอบรมสัมมนาทั่วประเทศโดยสาขาพรรค

- ค่าพิมพ์หนังสือ การเมืองเรื่องของคน ๕๐,๐๐๐ บาท
- ค่าพิมพ์แผ่นพับ ๓๐,๐๐๐ บาท

(๔) โครงการสภาเศรษฐกิจ

- ค่าพิมพ์หนังสือ สภาเศรษฐกิจชุมชน ๑๒,๐๐๐ บาท
- ค่าพิมพ์แผ่นพับ ๑๗,๑๑๐ บาท

(๕) โครงการกลุ่มเจ็ดเข้มแข็ง

- ค่าพิมพ์แบบฟอร์มกลุ่มเจ็ด ๓๔,๓๔๐ บาท
- ค่าพิมพ์หนังสือ คู่มือการบริหารงานกลุ่มเจ็ด ๓๔,๓๔๐ บาท

๑.๒ โครงการปี ๒๕๔๕ จำนวน ๑ โครงการ ได้แก่ โครงการเสริมสร้างประสิทธิภาพพรรคเข้มแข็ง โดยเป็นโครงการที่ขอรับการสนับสนุนค่าจ้างบุคลากรในอัตราจ้าง ดังนี้

- ผู้อำนวยการพรรค ๒๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน
- รองผู้อำนวยการพรรค ๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน
- เจ้าหน้าที่ธุรการ (๒ อัตรา) ๕,๗๔๐ บาทต่อเดือน

๒. โครงการปี ๒๕๔๔ เกี่ยวกับการจัดพิมพ์เอกสารต่าง ๆ ซึ่งพรรคเกษตรก้าวหน้าได้รายงานพร้อมทั้งจัดส่งสำเนาหลักฐานการจ่ายเงินค่าจัดพิมพ์เอกสาร ประกอบด้วย ใบกำกับภาษี/ใบส่งของของโรงพิมพ์พรศิริการพิมพ์ เล่มที่ ๐๑ เลขที่ ๑๕, ๒๐, ๒๑, ๒๒ และ ๒๓ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๕ นั้น จากการตรวจสอบเอกสารการใช้จ่ายเงินประจำปี ๒๕๔๔ จากใบกำกับภาษี/ใบส่งของของโรงพิมพ์พรศิริการพิมพ์ดังกล่าว และการสอบปากคำนางพรเพ็ญ ทองอุทัยศรี เจ้าของโรงพิมพ์พรศิริการพิมพ์ นางพรเพ็ญฯ ให้ถ้อยคำว่า พรรคเกษตรก้าวหน้าจ้างพิมพ์เอกสารตามรายการในปี ๒๕๔๔ จริง แต่การจ่ายเงินได้จ่ายเป็นงวด ๆ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ และจ่ายครบถ้วนในปี ๒๕๔๖ เมื่อพรรคเกษตรก้าวหน้าจ่ายเงินให้โรงพิมพ์พรศิริการพิมพ์ครบถ้วนจึงได้ออกใบเสร็จรับเงิน เล่มที่ ๐๑ เลขที่ ๑๑ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นการออกใบเสร็จย้อนหลัง

๓. โครงการปี ๒๕๔๕ ในส่วนของโครงการเสริมสร้างประสิทธิภาพพรรคเข้มแข็ง ซึ่งพรรคเกษตรก้าวหน้าได้รายงานพร้อมทั้งจัดส่งสำเนาหลักฐานการจ่ายเงินค่าจ้างให้นายเอกราช ป้องคำสิงห์ รองผู้อำนวยการพรรค ประกอบด้วย สัญญาจ้างและหลักฐานการรับเงินเดือน ๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง สิงหาคม ๒๕๔๕ รวม ๘ เดือน นั้น จากการตรวจสอบเอกสารการใช้จ่ายเงินประจำปี ๒๕๔๕ จากเอกสารการจ้างรองผู้อำนวยการพรรคเกษตรก้าวหน้า ปรากฏว่า

๓.๑ พรรคเกษตรก้าวหน้าได้จ้าง นายเอกราช ป้องคำสิงห์ เป็นรองผู้อำนวยการพรรค อัตราเงินเดือน ๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน ซึ่งจากการสอบปากคำนายเอกราชฯ ปรากฏว่า ไม่ได้รับเงินเดือน และไม่ได้ลงลายมือชื่อในใบสำคัญรับเงินเดือน แต่เมื่อตรวจสอบกับรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุน

พรรคการเมืองประจำปี ๒๕๔๕ พร้อมหลักฐานการจ่ายเงิน ปรากฏว่า มีหลักฐานการรับเงินเดือนในตำแหน่งรองผู้อำนวยการพรรคของนายเอกราช ฯ เดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง สิงหาคม ๒๕๔๕ รวม ๘ เดือน

๓.๒ พรรคเกษตรก้าวหน้าได้จ้าง นางเพียรทรัพย์ ทุมรินทร์ เป็นรองผู้อำนวยการพรรค อัตราเงินเดือน ๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน ซึ่งจากการสอบปากคำนางเพียรทรัพย์ ฯ ปรากฏว่า ได้รับเงินเดือน ๆ ละ ๑,๐๐๐ บาท และได้ลงนามในใบสำคัญรับเงินเพียงใบเดียวโดยในใบสำคัญรับเงินไม่มีการระบุจำนวนค่าจ้าง แต่เมื่อตรวจสอบกับรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองประจำปี ๒๕๔๕ พร้อมหลักฐานการจ่ายเงิน ปรากฏว่า มีหลักฐานการรับเงินเดือนในตำแหน่งรองผู้อำนวยการพรรคของนางเพียรทรัพย์ ฯ เดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท ตั้งแต่เดือนกันยายน ถึง ธันวาคม ๒๕๔๕ รวม ๔ เดือน

๔. ตรวจสอบหลักฐานการใช้จ่ายเงินซึ่งพรรคเกษตรก้าวหน้าได้มีการจัดพิมพ์เอกสารจากโรงพิมพ์พรรศิริการพิมพ์ และโรงพิมพ์บุคติกการพิมพ์ ทั้งนี้ จากการสอบปากคำนายบุคติ โพนหลวง กรรมการบริหารพรรคเกษตรก้าวหน้า ทราบว่านายบุคติ ฯ เป็นเจ้าของโรงพิมพ์บุคติกการพิมพ์และได้ปิดกิจการในช่วงปลายปี ๒๕๔๕ สำหรับใบเสร็จรับเงินที่ออกโดยโรงพิมพ์บุคติกการพิมพ์ มีทั้งหมด ๔ ฉบับ เป็นใบเสร็จรับเงินฉบับลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๕ จำนวน ๒ ฉบับ และวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๕ จำนวน ๒ ฉบับ

๕. ตรวจสอบการลงบัญชีรายรับ - รายจ่าย ของพรรคเกษตรก้าวหน้า ประจำปี ๒๕๔๕ ปรากฏว่า การลงบัญชีมีบางรายการไม่ตรงกับใบเสร็จรับเงิน/ใบสำคัญรับเงิน/ใบสำคัญจ่ายเงิน เช่น การจ่ายเงินค่าจ้างบุคลากร และค่าเช่าสำนักงาน

คณะทำงานตรวจสอบการใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองของพรรคเกษตรก้าวหน้า พิจารณาแล้วมีความเห็นดังนี้

๑. พรรคเกษตรก้าวหน้ารายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๓ กล่าวคือ

๑.๑ รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ กรณีการจัดพิมพ์เอกสารมีการใช้จ่ายเงินไม่ถูกต้อง เนื่องจากได้มีการจ่ายเงินข้ามปีโดยจ่ายเงินครบถ้วนในปี ๒๕๔๖ ซึ่งการดำเนินงานของพรรคการเมืองจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๔๔

๑.๒ รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ มีการใช้จ่ายเงินไม่ถูกต้องกรณีค่าจ้างบุคลากร และทำหลักฐานเท็จกรณีใบสำคัญรับเงินค่าไปรษณีย์ฯ สาขาพรรค ลำดับที่ ๔

๑.๓ การจัดทำบัญชีของพรรคเกษตรก้าวหน้า ปี ๒๕๔๕ ไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๐

๒. พรรคเกษตรก้าวหน้ารายงานการใช้จ่ายเงินไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ ดังนี้

๒.๑ การรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง เนื่องจากในการจัดพิมพ์เอกสารของพรรคเกษตรก้าวหน้า พรรคได้รายงานการใช้จ่ายเงินว่าได้ชำระค่าจัดพิมพ์เอกสารเรียบร้อยแล้ว แต่ข้อเท็จจริงได้ชำระค่าจัดพิมพ์เอกสารดังกล่าวครบถ้วนในปี ๒๕๔๖

๒.๒ การรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง เนื่องจากในการจ้างบุคลากรของพรรคเกษตรก้าวหน้า พรรคได้รายงานการใช้จ่ายเงินว่าได้ชำระค่าจ้างบุคลากรตามจำนวนและอัตราค่าจ้างที่ได้รับอนุมัติแผนงานและโครงการ แต่ข้อเท็จจริงพรรคได้จัดทำหลักฐานการจ่ายเงินค่าจ้างบุคลากร (ใบสำคัญรับเงิน) เป็นเท็จ โดยมีบุคลากรของพรรคบางคนไม่เคยได้รับเงินค่าจ้างดังกล่าว และไม่เคยลงลายมือชื่อรับเงินในใบเสร็จรับเงินของพรรคแต่อย่างใด

๓. การรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนดังกล่าว ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ และเป็นเหตุให้ถูกยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้ว เห็นชอบตามความเห็นของคณะทำงานฯ และเสนอคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๔๖ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบตามความเห็นของคณะทำงานฯ และให้เสนอคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาขึ้นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้พิจารณาสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้า

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ พิจารณาแล้ว มีความเห็นว่า การรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี ๒๕๔๔ และรอบปี ๒๕๔๕ ของพรรคเกษตรก้าวหน้าไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงทั้งสองกรณี คือ กรณีการจัดพิมพ์เอกสารและกรณีการจ่ายค่าจ้างบุคลากร จึงมีมติเห็นชอบให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จัดทำคำร้องเสนอต่อ นายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อขึ้นต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้า

นายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่า การที่พรรคเกษตรก้าวหน้าไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ เป็นเหตุให้ยุบพรรคเกษตรก้าวหน้าตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) จึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคเกษตรก้าวหน้า

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ส่งสำเนาคำร้องให้พรรคเกษตรก้าวหน้าเพื่อยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับหนังสือ (หนังสือลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๔๖ พรรคเกษตรก้าวหน้าได้รับวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๖) แต่พรรคเกษตรก้าวหน้าไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในเวลาที่กำหนด ศาลรัฐธรรมนูญจึงปิดประกาศศาลรัฐธรรมนูญลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ให้พรรคเกษตรก้าวหน้ายื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันประกาศ

พรรคเกษตรก้าวหน้าโดยนางนุจรินทร์ โคตรธรรม หัวหน้าพรรค มีหนังสือลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๗ (ศาลรัฐธรรมนูญได้รับเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗) ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า

๑. ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี ๒๕๔๔ และรอบปี ๒๕๔๕ ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ หรือไม่ นั้น เป็นปัญหาข้อเท็จจริงโดยพรรคขอชี้แจงและยอมรับตามข้อเท็จจริงเท่าที่ให้อัยคำต่อคณะสอบสวนข้อเท็จจริง ส่วนข้อกล่าวหาทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายตามที่คณะทำงานตรวจสอบการใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองของพรรคเกษตรก้าวหน้าพิจารณานั้น ได้รับทราบแล้วโดยตลอดและไม่ขอชี้แจงคัดค้านข้อกล่าวหาอีก

๒. นางนุจรินทร์ โคตรธรรม ชี้แจงในฐานะส่วนตัวว่า ตนเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของนายประคิษฐ์ โคตรธรรม ผู้อำนวยการพรรคเกษตรก้าวหน้า ซึ่งถึงแก่กรรมไปแล้วก่อนการสอบข้อเท็จจริงสิ้นสุดลง ตนไม่มีความรอบรู้เรื่องการเมือง และไม่ทราบเรื่องเกี่ยวกับการจ้างและการรับเงินเดือนของผู้บริหารพรรค รองผู้บริหารพรรค นักวิชาการ ลูกจ้าง อาสาสมัคร แต่อย่างไรก็ตาม เรื่องต่าง ๆ นั้น นายประคิษฐ์ ฯ เป็นผู้ชี้แจงให้ตนรับรู้ทั้งสิ้น

๓. ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดดังนี้

๓.๑ ขอให้มีคำสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้าตามคำขอของผู้ร้อง

๓.๒ ขอให้เรียกสมาชิกพรรค หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือองค์กรที่เป็นคู่กรณีหรือให้อำนาจแก่ผู้ถูกร้องในฐานะหัวหน้าพรรคแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลมาชี้แจงเพิ่มเติมต่อศาลรัฐธรรมนูญ

๓.๓ ขอให้สาขาพรรคและสมาชิกพรรคร่วมกันสืบหาทรัพย์สิน หนี้สินของพรรคเกษตรก้าวหน้า เพื่อส่งคืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

๓.๔ ในส่วนความรับผิดชอบทางอาญานานปลอมแปลงหรือแสดงเอกสารเท็จซึ่งอาจมีการร้องทุกข์ดำเนินคดี นั้น ผู้ถูกร้องขอสงวนสิทธิเป็นผู้เสียหายร่วมกับคณะกรรมการกองทุนฯ หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง เอกสารประกอบคำร้อง และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแล้ว มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้า เนื่องจากพรรคเกษตรก้าวหน้าจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๖๒ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป”

มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้”

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนเมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

พิจารณาแล้ว พรรคเกษตรก้าวหน้า (ผู้ถูกร้อง) ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงมีหน้าที่ต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ ซึ่งผู้ถูกร้องได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว การที่ผู้ถูกร้องได้รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ กรณีโครงการจัดพิมพ์เอกสารต่าง ๆ ว่า ได้ชำระค่าจัดพิมพ์เอกสารเรียบร้อยแล้ว พร้อมจัดส่งสำเนาหลักฐานการจ่ายเงินค่าจัดพิมพ์เอกสาร นั้น ข้อเท็จจริงจากเอกสารหลักฐานและการให้ปากคำของนางพรเพ็ญ ทองอุทัยศรี เจ้าของโรงพิมพ์พรศิริการพิมพ์ ฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องได้จ้างโรงพิมพ์พรศิริการพิมพ์ในการพิมพ์เอกสารต่าง ๆ ตามโครงการในปี ๒๕๔๔ โดยจ่ายเงินค่าจ้างพิมพ์เป็นงวด ๆ และไม่ได้จ่ายให้ครบถ้วนภายในปี ๒๕๔๔ โดยยังคงค้างค่าจ้างจัดพิมพ์เอกสารอยู่อีก ๑๐,๐๐๐ บาท โรงพิมพ์จึงไม่ได้ออกไปเสร็จรับเงินให้แก่ผู้ถูกร้อง แต่ได้ออกใบกำกับภาษี/ใบส่งของลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๕ ให้แทน ซึ่งสอดคล้องกับคำชี้แจงของผู้ถูกร้องตามหนังสือลงวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๔๖ ที่ได้ชี้แจงต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้เรียกใบเสร็จรับเงินจากโรงพิมพ์พรศิริการพิมพ์ ในปี ๒๕๔๔ เมื่อจะปิดบัญชีงบดุลของปี ๒๕๔๔ จึงได้ไปเรียกใบเสร็จจากโรงพิมพ์ในวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๕ ซึ่งทางโรงพิมพ์ก็ไม่สามารถออกย้อนหลังให้ได้ คงออกให้ได้เพียงใบกำกับภาษี/ใบส่งของเท่านั้น แสดงว่า การออกใบเสร็จรับเงินลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๔๕ ให้แก่ผู้ถูกร้องเป็นการออกย้อนหลังเมื่อจ่ายเงินครบถ้วนแล้วในปี ๒๕๔๖ กรณีจึงถือได้ว่า ผู้ถูกร้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒

ส่วนในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่ผู้ถูกร้องได้รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง กรณีโครงการเสริมสร้างประสิทธิภาพพรรคเข้มแข็ง พร้อมจัดส่งสำเนาหลักฐานการจ่ายเงินให้แก่ นายเอกราช ป็องคำสิงห์ และนางเพียรทรัพย์ ทุมรินทร์ เพื่อเป็นค่าจ้างบุคลากรในตำแหน่งรองผู้อำนวยการพรรค

อัตราเดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท โดยมีหลักฐานการรับเงินเดือนตำแหน่งรองผู้อำนวยการพรรคของ นายเอกราช ฯ เดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง สิงหาคม ๒๕๔๕ รวม ๘ เดือน และมีหลักฐานการรับเงินเดือนตำแหน่งรองผู้อำนวยการพรรคของนางเพ็ชรทรัพย์ ฯ เดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท ตั้งแต่เดือนกันยายน ถึง ธันวาคม ๒๕๔๕ รวม ๔ เดือน นั้น ข้อเท็จจริงจากเอกสารหลักฐานและการให้ ปากคำของบุคคลทั้งสองฟังได้ว่า นายเอกราช ฯ ไม่ได้รับเงินเดือนและไม่ได้ลงลายมือชื่อในใบสำคัญจ่าย ซึ่งเป็นหลักฐานการรับเงินแต่อย่างใด และนางเพ็ชรทรัพย์ ฯ ได้รับเงินเดือน ๆ ละ ๑,๐๐๐ บาท โดยได้ ลงนามในใบสำคัญจ่ายซึ่งเป็นหลักฐานการรับเงินไว้เพียงใบเดียวและในใบสำคัญจ่ายนั้นก็ไม่มีการระบุ จำนวนค่าจ้างด้วย จึงเป็นอีกกรณีหนึ่งที่ถือว่า พรรคเกษตรก้าวหน้าจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุน ของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒

เมื่อผู้ถูกร้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง จึงเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ ประกอบกับผู้ถูกร้องไม่ได้ได้แจ้ง และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้าตามคำร้องของผู้ร้อง กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบ พรรคเกษตรก้าวหน้าได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ส่วนกรณีที่ผู้ถูกร้องขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดทางอาญาและการสืบหาทรัพย์สิน หนี้สิน ของผู้ถูกร้อง รวมทั้งคำขออื่น ๆ นั้น ไม่ใช่อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ๑๓ คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจิระ บุญพจนสุนทร นายจุมพล ณ สงขลา นายปรีชา เถลิมนิชย์ นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระฐาน นายศักดิ์ เตชะชาล นายสุจิต บุญบงการ นายสุธี สุทธิสมบุรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวโช นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นางเสาวนีย์ อัสวโรจน์ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง วินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบ พรรคเกษตรก้าวหน้า ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง

ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ๑ คน คือ นายมานิต วิทยาเต็ม วินิจฉัยให้ยกคำร้อง เนื่องจากเห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๓ หากพรรคการเมืองไม่จัดทำรายงานการใช้จ่าย

เงินสนับสนุนหรือทำรายงานไม่ถูกต้องยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ก็ชอบที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง จะระงับการให้เงินสนับสนุนและเรียกเงินคืน แล้วดำเนินคดีตามลักษณะของการกระทำความผิดต่อไป ไม่ใช่ต้องถึงขั้นยุบหรือเลิกพรรคการเมือง

โดยเหตุดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคเกษตรก้าวหน้า

นายกระมล ทองธรรมชาติ	ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
นายจิระ บุญพจนสุนทร	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายจุมพล ณ สงขลา	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายผัน จันทรปาน	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายมงคล สระแก้ว	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายมานิต วิทยาเต็ม	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายศักดิ์ เตชะชาลย	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุจิต บุญบงการ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวโช	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นางเสาวนีย์ อัสวโรจน์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอุระ หวังอ้อมกลาง	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ